

1 **VZDĚLÁVÁNÍ****A****SYSTÉM PODPORY
PRO OSOBY SE ZP**

MGR. JITKA ŠŤASTNÁ

2 **CO NÁS ČEKÁ**

- Vývoj zraku v raných fázích věku dítěte
- Středisko rané péče (SRP)
- Speciálně pedagogické centrum (SPC)
-
- Vzdělávání osob se ZP MŠ → VŠ
- Možnosti uplatnění na trhu práce
- Rehabilitační a poradenská střediska pro dospělé
-

3 **Vývoj zraku – jednotlivé etapy / fáze**4 **Vývoj zraku – jednotlivé etapy / fáze**5 **ZJIŠTĚNÍ ZRAKOVÝCH POTÍŽÍ**

- Něco není v pořádku v určité fázi raného věku dítěte – dítě nefixuje očima předměty, neusmívá se na rodiče, chybí zaujetí objekty v okolí, překotný a nejistý pohyb v terénu, přikládání věcí velmi blízko k obličeji...
- Vyhledání a spolupráce specialistů – pediatr, oftalmolog a další
- Fáze šoku a přijetí, vlastní vyrovnání se a autonomie
- Odborná pomoc – raná péče, psycholog, školská porad. zařízení (SPC)...
- Poporodní poradenství – rodiče předčasně narozených dětí
- Centrum zrakových vad (Praha – Motol)
-
-
-

6 **ZÁKONY**

+

VYHLÁŠKY

ŠKOLSTVÍ:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích
- vyhláška č. 72/2005 Sb. (607/2020 Sb.), o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 27/2016 Sb. (606/2020 Sb.), o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

7 **ZÁKONY**

+

VYHLÁŠKY

RESORT PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ:

- zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti
- vyhláška č. 182/1991 Sb., o sociálním zabezpečení

8 RANÁ PÉČE

9 RANÁ PÉČE PRO ZP

- Bezplatná, odborná terénní (i ambulantní) služba
- Poskytována středisky rané péče (zřizována nezisk. organizacemi)
- Poradenská služba je určena dětem ve věku 0–7 let, a to za následujících podmínek:
 - děti jsou v péči SRP ve věku 0–4 roky (pokud má dítě pouze zrakovou vadu);
 - děti jsou v péči SRP ve věku 0–6 (7) let, pokud mají kombinovanou vadu, z nichž jedna je zraková
-
- Vyhláška: 108/2006 Sb., § 54, o sociálních službách
- Úkol SPR: depistáž, prevence, zrak. stimulace, „socializace rodiny“
- Financováno MPSV
-

10 DEFINICE RANÉ PÉČE

„Soustava služeb a programů poskytovaných dětem ohroženým v sociálním, biologickém a psychickém vývoji, dětem se zdravotním postižením a jejich rodinám, s cílem předcházet postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho důsledky a poskytnout rodině, dítěti i společnosti předpoklady sociální interakce.

Tyto služby mají být poskytovány od zjištění rizika nebo postižení do přijetí dítěte vzdělávací institucí tak, aby zvyšovaly vývojovou úroveň dítěte v oblastech, které jsou postižením ohroženy“ (Hradilová, 1998 In Vítková, 2004, s. 237).

11 HLAVNÍ PILÍŘE (OBLASTI) POMOCI RANÉ PÉČE

1. výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
2. zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
3. sociálně terapeutické činnosti
4. pomoc při uplatňování práv a obstarávání osobních záležitostí

12 RANÁ PÉČE – SLUŽBY –

- návštěvy poradců a konzultantů v rodinách (1x za 1-3 měsíce)
- semináře pro rodiče
- týdenní rehabilitační pobyty pro celé rodiny,
- ambulantní zrakovou stimulaci
- setkání rodičů
- půjčování hraček, pomůcek a literatury
- možnost konzultace s rehabilitační pracovníci, psychologem - terapeutická činnost
-
- pomoc při výběru předškolního zařízení
- instruktáže pracovníků vzdělávacích a rehabilitačních zařízení, kam dochází děti v péči SRP
- základní sociálněprávní poradenství

13

1. VÝCHOVNÉ, VZDĚLÁVACÍ A AKTIVIZAČNÍ ČINNOSTI

- Zajištění potřeb rodiny a dítěte na základě zhodnocení zdravotního stavu dítěte i schopností rodičů
- Zprostředkování poradenství rodině a podpora rodičovských kompetencí
- Nácvik dovedností pečujících osob, které napomáhají přiměřenému vývoji dítěte, vzdělávání rodičů v dané oblasti
- Nabídka programů a technik podporujících vývoj dítěte
- Instrukce při nácviku a upevňování dovedností zaměřených na schopnosti v oblasti kognitivní, senzorické, motorické a sociální
-
-

14

1. VÝCHOVNÉ, VZDĚLÁVACÍ A AKTIVIZAČNÍ ČINNOSTI

15

2. ZPROSTŘEDKOVÁNÍ KONTAKTU SE SPOLEČENSKÝM PROSTŘEDÍM

- Pomoc při obnovení či upevnění kontaktu s rodinou a okolím, který má podpořit sociální začlenění, podpora a pomoc při využívání dostupných služeb a informačních zdrojů
- Zprostředkování kontaktů s dalšími rodinami v obdobné situaci
- Skupinová setkávání rodičů
- Sdílení s ostatními rodiči na webových stránkách poskytovatele, případně dalšími způsoby

16

3. SOCIÁLNĚ TERAPEUTICKÉ ČINNOSTI

- Psychosociální podpora; pořádání setkání a pobytových kurzů, při kterých lze sdílet zkušenosti
- Podpurný poradenský rozhovor, aktivní naslouchání
- Podpora mapování vlastní situace klientem a plánování dalšího postupu
- Podpora vymezení priorit u klienta a jejich dosahování
- Využití metod a technik ke zkvalitnění vzájemné komunikace (rodič/pracovník, rodič/dítě, rodič/rodič, rodič/okolí...)
- Pomoc při vyhledání a oslovení návazné služby v regionu
- Kurzy pro rodiny – pobytové akce s programem (účastníci si hradí pouze ubytování a stravu)
-

17

4. POMOC

S UPLATŇOVÁNÍM PRÁV

A OBSTARÁVÁNÍ OSOBNÍCH ZÁLEŽITOSTÍ

- Pomoc při komunikaci, podpora svépomocných aktivit, doprovázení rodičů na úřady, soudy a jednání týkající se vývoje dítěte
- Doprovod k jednání s úřady, specialisty
- Zpracování vyjádření, doporučení, zprávy z pohledu poradce
- Zprostředkování kontaktů na podpůrné odborníky, organizace
- Pomoc při zařazení dítěte do školského zařízení (SPC, MŠ, ZŠ...)
- Informační podpora v oblasti dávek, pomůcek v souvislosti se situací klienta

18 EDA

- Nezisková organizace EDA pomáhá rodinám, které pečují o děti se zrakovým nebo kombinovaným postižením.
- Rodiny mohou využít tři oblasti služeb této neziskové organizace: ranou péči, služby speciálně pedagogického centra nebo kontaktovat Linku EDA.

19 ŠKOLSKÁ PORADENSKÁ ZAŘÍZENÍ (ŠPZ)

- 3 – 19 let (příp. 3 – 26) let – do ukončení šk. doch.
- Zajištění rovného přístupu ke vzdělávání
- S ohledem na schopnosti, dovednosti a možnosti ZP dítěte i jeho rodičů
- Vyhláška: 72/2005 Sb. → 607/2020 Sb
(*O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních*)
-
- ŠPZ zahrnuje:
 - PPP – „bez“ postižení (SPU, PCH)
 - SPC – s přidruženým postižením
-
-

20 ČINNOSTI PORADENSKÉHO PRACOVNÍKA

21 SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

- SPC obecně: poradenská zařízení poskytující služby klientům se zdravotním postižením (SPC pro kombinované vady, MP, PAS, vady řeči, TP, SP, ZP)
- SPC pro ZP: poskytující služby žákům se zrakovým postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky
- Zřizována při MŠ a ZŠ speciální
- Vyhláška: 72/2005 Sb. → 607/2020 Sb.

-
-
-
-

22 - **SPC – DOPORUČENÍ PO**

- 5ti stupňový systém PO
- Do školy: doporučení
- Zákonný zástupce: doporučení + zpráva
- Platnost 2 roky

23 **SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ CENTRUM**

**PRO
ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ**

(SPC ZP)

- Po celé ČR
- Věk: (2) 3 –19 (26) let (do ukončení školní docházky)
- Tým: speciální pedagog, psycholog, ICT technik, sociální pracovník

ČINNOSTI SPC:

- 1.Standardní činnosti společné všem SPC
- 2.Standardní činnosti speciální – pro daný typ postižení

- Ambulantní i terénní služby (v místě bydliště, ve škole)
- poskytovány v SPC (ambulantně) nebo v terénu během návštěv v prostředí, kde klient žije (rodina, instituce), ve škole, kde je inkludován a vzděláván, event. při diagnostickém pobytu klienta ve speciální škole či zařízení

- Zpracování doporučení a zprávy
- Pořádání vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky a odbornou veřejnost (kurzy pro asistenty pedagoga)

-
- -

24 **ČINNOSTI SPC – STANDARDNÍ -**

25 **ČINNOSTI SPC SPECIÁLNÍ PRO ZP**

26 **ČINNOSTI SPC SPECIÁLNÍ PRO ZP
- PODROBNĚJI -**

27 **SPC EDA PRO ZP**

28 **VZDĚLÁVÁNÍ**

**A
MOŽNOSTI PODPORY**

- MŠ – běžná, třída zřízená dle § 16 odst. 9 při běžné MŠ, § 16 odst. 9 ŠZ, MŠ speciální (ZP + kombi post.)

- ZŠ – běžná ZŠ, třída, oddělení a studijní skupina dle § 16 odst. 9, škola zřízená dle § 16 odst. 9, ZŠ speciální
- SŠ – běžná SŠ, gymnázia, konzervatoř, SOU, Praktická škola 2letá, SŠ speciální, konzervatoř
- VŠ – s podporou středisek / center pro osoby se znevýhodněním – Teiresiás, Pyramida, Augustin...
- ZAMĚSTNÁNÍ: dle „povahy“, zrak. vady a možností dané osoby se ZP – úřad práce, asistivní technologie
- Důležitost komplexního přístupu po celý život

29 MOŽNOSTI PODPORY V MŠ

30 MOŽNOSTI PODPORY V MŠ

31 ŠKOLNÍ VĚK – MOŽNOSTI PODPORY

- Katalog podpůrných opatření (PO) pro ZP
→ podpůrná opatření (1.-5. stupně)
- IVP (od 2. stupně PO)
- Předmět speciálně pedagogické péče
- Prostředky speciálně-pedagogické podpory
 - podpůrný učitel ve třídě
 - asistent pedagoga
 - kompenzační pomůcky
 - adekvátní úprava prostředí
 -
 -
 -

32 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

- *„Plán by nikdy neměl být brán za definitivní neměnný se dokument, ale naopak vždy by se s ním mělo pracovat jako s dynamickým systémem. Je třeba si uvědomit, že v průběhu plnění plánu může dojít u dítěte se zrakovým postižením k řadě změn, které výrazně mohou ovlivnit ve směru pozitivním či negativním jeho vývoj. Například skutečnost, že u dítěte dochází k prudké progresi zrakové vady, může znamenat, že je třeba zavést vedle výuky černotisku již propedeuticky výuku Braillova písma, zařadit výcvik základních technik prostorové orientace a podobně“ (Valenta a kol., 2003, s. 199).*
- *„Podle individuálního výchovně-vzdělávacího plánu by dítě se zrakovým postižením mělo být vedeno již od období rané péče a plán by měl být postupně dále rozvíjen až po případnou vysokoškolskou přípravu. V době školní docházky by plán měl detailně specifikovat potřeby pro jednotlivé předměty včetně speciálních pomůcek, např. u nevidomého žáka v rámci výtvarné výchovy zvládnutí jednotlivých tyflografických technik“ (Ludíková in Valenta a kol., 2003, s. 198–199).*
-

33 MOŽNOSTI PODPORY NA ZŠ

34 MOŽNOSTI PODPORY NA ZŠ

35 **MOŽNOSTI PODPORY NA ZŠ**36 **STŘEDNÍ ŠKOLY A VŠ PODPORA
- VÝBĚR -**

- Gymnázium pro zrakově postižené: a střední odborná škola pro zrakově postižené
<https://www.goapraha.cz/>
- Obchodní akademie a obchodní škola pro zrakově postižené (Praha, Opava)
- Střední odborné učiliště Aloise Klára pro zrakově postižené v Praze
Konzervatoř a ladičská škola Jana Deyla pro ZP – (hra na 2 hud. nástroje, zpěv a hra → maturit.
/ závěreč. zk)
- MŠ, ZŠ, SŠ Kamenomlýnská (masér, sociální činnost, obchod. Akademie, pečovatel. A prodavač.
služby,) <https://www.kamenomlynska.cz/>
- Teireaiás (MU): podpora při VŠ studiu <https://www.teiresias.muni.cz/>
-

37 **PORADENSKÁ
A (SOCIÁLNĚ)
REHABILITAČNÍ ZAŘÍZENÍ PRO DOSPĚLÉ**

**možnosti podpory, uplatnění na trhu práce
a ve společnosti**